מה הדין: שבירת חלון או דלת כדי להציל משרפה כשהתברר שלא הייתה שרפה כלל

מתוך שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א בדיני ממונות, נזיקין והלכות גזילה

מי שפעל מתוך אומדנא סבירה של הצלת נפשות ורכוש ושבר חלון ודלת – פטור מתשלום בדיני אדם, גם אם התברר שלא הייתה שרפה.

הנידון: אדם שזיהה עשן סמיך או ריח שרפה שעלה מבית חברו, וחשש שיש שם בני אדם בסכנה או רכוש העומד להישרף. הוא מיהר, פתח בכוח או שבר את חלון הזכוכית והדלת כדי להיכנס ולהציל. לאחר שנכנס התברר שמדובר בסיר שנחרך קלות ולא הייתה שום סכנת נפשות או שרפה – האם הפורץ חייב לשלם לבעל הבית את דמי החלון והדלת ששיבר?

בסוגיה זו נדונה מחלוקת הראשונים:

שיטת התוספות *(מסכת בבא קמא, דף כ"ז עמוד ב')*: אדם המזיק מתוך אונס גמור או מתוך רצון מוצדק להציל – פטור מן התשלומין.

שיטת הרמב"ן *(בבא קמא דף נ')*: מזיק באונס גמור חייב בתשלומין.

פסק ההלכה למעשה: חז"ל והפוסקים תיקנו תקנה מיוחדת שאין מחייבים את המציל או את מי שפעל מתוך אומדנת הצלה ברורה, שאם תליינו עליו חיוב תשלומין במקרים כאלו – נמצאת נועל דלת בפני מצילים, ואנשים יחששו להושיט עזרה בעת ספק פיקוח נפש ושרפה.

יתרה מזו, הגאון רבי נתן גשטטנר זצ"ל (בעל 'להורות נתן') חידש, שבעל הבית שהניח בובה בצורה המטעה ומבהילה את העוברים והשבים, נחשב כמי שהביא את הנזק על עצמו.

(מקורות: תוספות, מסכת בבא קמא, דף כ"ז עמוד ב', ד"ה ושמואל ; רמב"ן, בבא קמא דף נ' ; שולחן ערוך, חושן משפט, סימן שע"ח סעיף ג', וסימן שפ"א סעיף ב' ; ופתחי תשובה, חושן משפט, סימן שפ"ח).

התשובות נערכו על פי שיעורי הרב אלחנן פרץ שליט"א ועל פי פסקים שקיבל מאת הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל ומגדולי הפוסקים, והן לעיון בלבד. אין לסמוך על האמור כאן להלכה למעשה, ובשאלה פרטית יש לפנות לרב או לבית הוראה.

בית מדרש להכשרת דיינים ומורי הוראה

לימודי הלכה ברמה גבוהה ועיון ישיבתי מעמיק על פי גדולי הפוסקים, בראשות מורנו הרב אלחנן פרץ שליט"א, גאב"ד "חוקת משפט".

שימוש בדיני תורה בפועל ותעודת הסמכה בסיום המסלול · שיעור חושן משפט בכל יום שלישי בערב, שכונת רוממה, ירושלים

חפשו בגוגל: "בית הוראה הוראת המשפט"

להרשמה ולפרטים: 02-6260680 · horat-hamishpat.co.il

סרקו את הקוד לאתר הוראת המשפט

https://horat-hamishpat.co.il/halacha-qa/break-window-false-fire-alarm/